

Palazzo di Giustizia - Piazza Cavour - 00193 Roma - Italia

Türk Anayasa Değişikliği Referandumuna İlişkin Avrupa Yargıçlar Birliği'nin Açık Mektubu

Türk Anayasasındaki değişikliklere ilişkin yapılacak olan ulusal referandumda doğrudan yargiyi ele alan kısım Avrupa Yargıçlar Birliği (EAJ) için ciddi bir endişe konusudur.

Türkiye, söz konusu değişikliklerin onaylanmasının ardından, hukukun üstünlüğüne dayalı ve kuvvetler ayrılığı ile denge fren sistemine uygun idare olunan anayasal demokrasinin terki esigine gelmiştir. Bu endişelerin sözlü ifade edilmesi ne Türk milleti ne de Türk insanına yöneliktir, ancak bu durum, Türkiye'nin demokratik toplumlarla ve özellikle Avrupa Demokrasisi ile on yıllardır paylaştığı temel değerleri kaybetme endişesine ilişkin güçlü kaygılara dayanmaktadır.

Bu endişemiz Avrupa Konseyi'nin Anayasal konulardaki danışma organı olan Venedik Komisyonu tarafından çok açıkça belirtilmiştir.

Venedik Komisyonu, 13 Mart 2017 tarih ve 875/2017 sayılı görüşünde Türkiye Anayasasındaki değişiklik teklifine ilişkin ciddi ikazını ifade etmiştir. (Türkiye, Avrupa Konseyi'nin üyesidir)

Hukukun üstünlüğüne dayanan ve denge fren sistemi olan demokratik bir ülkede yargının rolü ve konumu dikkate alındığında:

- Anayasa değişiklikleri ile yargının ve savcılarının üzerinde ongorülen yürütmenin genişletilmiş kontrolü mevcut durumu daha da sorunlu hale getirecektir, ki zaten çok uzun zamandan bu yana Türkiye'de yargı bağımsızlığının yokluğuna ilişkin ciddi kaygılar vardır. Bu değişiklikler, yürütmenin üzerinde halen yetersiz olan yargı denetimini daha da zayıflatacaktır.

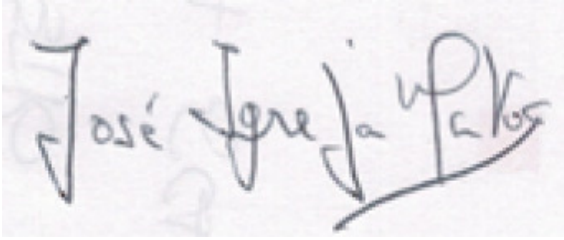
Bir başkanlık rejiminde, güçlü ve bağımsız yargı, yasama ve yürütme erkleri arasındaki ihtilafların giderilmesinde hayati öneme sahiptir. Bununla beraber, değişiklik teklifi Türk yargısını güçlendirmek yerine daha da zayıflatmaktadır. Mevcut kompozisyonu uluslararası standartlarla büyük ölçüde örtüşen Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, derhal yeniden düzenlenecek ve onuncu üyesinin altısı Başkan tarafından atanacak, böylelikle *tarafsız bir güç* olma durumu ortadan kalkacaktır, ayrıca geriye kalan yedi üyesi ise, eş zamanlı olarak yapılacak seçimlerle, büyük ihtimalle Başkan ile aynı politik gücü temsil edecek ve Başkanın etkisi altında olacak bir TBMM tarafından seçilecektir. HSYK üyelerinin hiçbirisi artık hakimler tarafından seçilemeyecektir. Kurulun, hakimler ve savcılar üzerindeki atama, terfi, yer değiştirme, disiplin ve ihracı gibi önemli görevleri dikkate alındığında, Başkanın Kurul üzerindeki kontrolü tüm yargıya etki edecektir.

HSYK üzerindeki söz konusu kontrol, ayrıca Başkanın Anayasa Mahkemesi üzerindeki kontrolünü de dolaylı olarak artıracaktır.

- Başkanlık sisteminde, denetleme ve gücün kontrolü gibi önemli görevler yargıya düşmektedir. Yargı, yasama ve özellikle de yürütmeden tamamen bağımsız olmalıdır ve bunları dengeleme ve gerektiğinde parlamento ve başkanın tasarruflarını hukuksuz kılma imkanına sahip olmalıdır. Değişiklik teklifi bu duruma olanak sağlayıcı gözükmemektedir.,

Avrupa Yargıçlar Birliği, tamamen apolitik bir kuruluştur; bizim daimi sorumluluğumuz hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığını arayışa yöneliktir.

Avrupa Yargıçlar Birliği'nin görüşüne göre, Türkiye Anayasasındaki değişiklik teklifleri için oy kullanacak herkesin yukarıda bahsi geçen neticelerin tamamen farkında olması çok büyük önem arz etmektedir.

A handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature reads "José Igreja Matos" in a cursive script. The name "José" is written with a tilde over the 'e', "Igreja" is written with a tilde over the 'e', and "Matos" is written with a tilde over the 'o'. The signature is written in a fluid, connected style.

José Igreja Matos
Avrupa Yargıçlar Birliği Başkanı